

піднятися до самого верху полотен, зробити намотку і обрив донизу, але полотна замотані на тілі таким чином, щоб у крайній нижній точці на полотнах можна було за фіксуватися. Артистка має піднятися догори на полотнах, роблячи обрив, упасти донизу, потім знову піднятися догори, зробити обрив і зрватися що є сили донизу, і так впродовж усього номеру – виконується 5 обривів [3]. Так засобами гімнастики на полотнах метафорично розпродається коротка, але яскрава історія Жанни – зі стрімкими злетами та падіннями, контрастом героїзму та звичайної людської слабкості, хвилин страху.

Прем'єра номеру відбулася в Національному Цирку України у червні 2015 р. Згодом номер пройшов апробацію на XIV Міжнародному турнірі зі спортивної гімнастики «Ukraine Nation Cup 2016». Мабуть, образ Жанни Д'Арк, втілений на арені цирку завдяки тандему режисера та повітряного гімнаста, – найнезвичніший зі всіх і чесніший за будь-який інший, бо артист цирку – представник тієї галузі, де фальш може коштувати життя.

Список використаних джерел:

1. Андросов М. Вольные упражнения / М. Андросов. – М.: АКФ Политоп, 2011.
2. Гимнастика. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://istoriya-cirka.ru/books/item/f00/s00/z0000009/st009.shtml>
3. «Жанна Д'Арк». – Электронный ресурс. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=Ji5C8yHENS&t=1s>
4. Растороцкий В. Гимнастика достойна гимнов / В. Растороцкий. – М.: Молодая гвардия, 1987.

Шершова Т.В.

аспірант,

Науковий керівник: Дячук В.П.

кандидат культурології, доцент,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

МНЕМОТИЧНА КУЛЬТУРА НАРОДНОЇ ПІСНІ

Інтенсивне дослідження проблематики пам'яті спостерігається протягом всієї історії філософської думки. Звернення до даного феномену відмічаємо у працях Арістотеля, Т. Гоббса, І. Канта, Д. Локка, Ф. Ніцше, Платона, М. Хайдеггера та ін. Варто зазначити той факт, що прояви пам'яті завжди тісно перепліталися із розвитком культури. Звідси і сформувалося уявлення про культурну пам'ять.

Над питанням колективної пам'яті працювали такі дослідники, як Я. Ассман, А. Варбург, П. Закліканський, Е. Еплбаум, К. Молдобоева, М. Назарова, Н. Наймарка, Т. Снайдер, Н. Терещенко та інші, при цьому вважається, що за допомогою культурної пам'яті реконструюється минуле будь-якого суспільства, що призводить до стабілізації його ідентичності.

Ю. Лотман, А. Гуревич, А. Моль розглядають пам'ять з позицій культурологічного підходу як культурно-історичну спадщину, своєрідний духовний потенціал народу [6, с. 165].

Пам'ять – окрема, самостійна категорія наукового пізнання, яка тісно переплітається з суспільною історією, ментальністю, культурною традицією та психологією певного народу. Нашу увагу привертають українські виміри пам'яті, її тенденції розвитку, які допоможуть скласти цілісну модель сучасної української культури.

Культурна пам'ять є символічною формою передачі культурного змісту, відображає вплив соціально-культурних чинників на пам'ять людини, накопичує культурний досвід. Різноманітність проявів культурної пам'яті в історії всієї культури досліджує меморіальна (мнемонічна) культурологія, яка являється окремим відгалуженням культурологічного знання [2, с. 167].

Цікавою є історична концепція пам'яті, яка виникла у 1950-і роки; значиться публікацією в 1984-1993 рр. семи томів «Місць пам'яті» за редакцією П'єра Нора [4, с. 17]. За його баченням, місця пам'яті – це все те, що наділене етнокультурною ідентифікацією для розуміння широкою масою. Виявляються вони в речах, подіях (як реальних, так і вигаданих), художніх образах, символах, ритуалах, іменах, назвах. В місцях пам'яті відбувається відчуття індивідом власної приналежності до певної культури, тому вони є своєрідним орієнтиром для людини. Історична пам'ять транслює минуле шляхом передачі наступним поколінням того, що запам'яталося.

Історична пам'ять українців досить травмована тривалим знаходженням в умовах бездержавності та культурної асиміляції. Зараз вона перебуває в кризовому стані. Виявами цієї кризи є співіснування у колективній свідомості різних проєкцій українського минулого.

Культурний спадок, як продукт духовної культури минулого, виступає скарбницею історичної пам'яті народу. Народна пісня, як зразок культурної пам'яті, щонайкраще відображає історичний процес розвитку будь-якої держави, оспівуючи всі моменти, які відбувалися на території країни, виславляє її національних героїв, висвітлює зміни в культурі та розповідає про побутове життя українців.

Вивчаючи процес національної ідентифікації, зокрема роль у цьому культурних традицій, О. Р. Копієвська, акцентує: «Культурні цінності, втілені в пам'ятках минулого, безсумнівно стають важливим чинником формування сучасної культури. При цьому вони повинні не тільки зберігатися, але й відтворюватися, знову і знову розкриваючи свій сенс для нових поколінь» [3, с. 199].

Антін Рудницький змальовує український пісенний фольклор так: «в піснях, наче в дзеркалі, відбивалися всі історичні, політичні, соціальні, релігійні та родинні події народного життя. Вони лунали по всій Україні й допомагали втримувати бадьорість духу та національну свідомість десяткам мільйонів людей, які сторіччями були примушені жити під чужим ярмом, розділені політичними кордонами» [5, с. 17].

Пам'ять здатна вмістити в собі не лише власний досвід, зміст культурної пам'яті полягає в засвоєнні знань і досвіду задля використання їх з метою ідентифікування внаслідок репрезентації – відповідної бази культурної пам'яті – спогадів та особистого досвіду (що стосується нашого дослідження, це збирання та запис народних пісень), який далі сприймається зацікавленою людиною або переходить до накопичуваної пам'яті. Як зауважує А. Ассман: «отримані знання, в свою чергу, засвоюються через психологічну ідентифікацію та когнітивну переробку, після чого воно осмислюється як частина власної ідентичності, для того, щоб увійти у склад культурної пам'яті» [1, с. 103].

Процес збирання народнопісенного фольклору можна віднести до накопичення усної пам'яті, оскільки саме переповідачі часто виступають носіями цієї пам'яті, хранителями традицій. Наша пам'ять складається зі спогадів і уявлень, тісно пов'язана з ідентичністю в біографічних, соціальних й історичних умовах.

Отже, художні твори (літературні, музичні) являються частиною культурної пам'яті, до якої має доступ більшість людства. Народна пісня, як один із цих зразків, здатна розкрити її структуру та зміст, відмінність у тому, що сприйняття різними поколіннями значно відрізняється, так як свідомість змінюється в процесі історичного розвитку. Народна пісня, являючись одним із компонентів колективної пам'яті, здатна залучити основну масу населення України до почуття історичної приналежності та поваги до минулого.

Список використаних джерел:

1. Ассман Алейда. Длинная тень прошлого: мемориальная культура и историческая политика. Пер. с нем. Б. Хлебникова. М.: Новое литературное обозрение, 2014. 234 с.
2. Кислюк В. В. Україна: національно-культурна пам'ять. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Історія України. Українознавство : історичні та філософські науки. 2009. № 871, вип. 12. С. 75-82.
3. Копієвська О. Р. Культурні традиції у формуванні національної ідентичності. // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2014. Вип. 32. С. 194-201.
4. Нора П. Между памятью и историей (проблематика мест памяти). Франция-память. Пер. с фр. Д. Хапаевой. СПб., 1999. С. 17.
5. Рудницький Антін. Українська музика. Історико-критичний огляд. Мюнхен : Дніпрова хвиля, 1963. 406 с.
6. Чик А. Колективна пам'ять як основа консолідації українства // Українознавство. 2016. 1 (18). С. 61-63.